

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

צדק מעברי: תיאוריה ומעשה - 62794

תאריך עדכון אחרון 12-10-2021

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אור אבי-גיא
ד"ר מיכל סליטרניק

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: or.avi-guy@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:
ד"ר אור אבי-גיא,
ד"ר מיכל סליטרניק

תאור כללי של הקורס:

הקורס "צדק מעברי: תיאוריה ומעשה" יעסוק בצדק מעברי כפריזמה להתמודדות עם מורשת של עוולות, אחרי ובמהלך סכסוך. נפתח את הקורס בהצגת ההקשר ההיסטורי, התיאורטי הפוליטי והמשפטי במסגרת התגבשה התפיסה של צדק מעברי: שינויים בדפוסי סכסוך ברחבי העולם והתגברות השכיחות של סכסוכים פנימיים; גישות תיאורטיות עיקריות בתחומים משיקים של פתרון סכסוכים, בניית שלום והתפייסות והתמקדות בקשר שבין שלום וצדק; ודין במסגרת המשפטית המדינתית והבינלאומי הנוגעת לצדק מעברי. בהמשך נכיר וננתח מושגי יסוד ומנגנונים מרכזיים של צדק מעברי - ובכללם הליכים פליליים, פיצויים, השבה, סיפוק, ועדות אמת, ואי-חזרה. לאחר מכן נבחן היבטים מרכזיים של צדק מעברי מפרספקטיבה מגדרית ביקורתית. לסיום נדון ביישומים אפשריים של רעיונות ומנגנונים של צדק מעברי בהקשר של הסכסוך הישראלי-פלסטיני. חומרי הקורס כוללים ספרות מחקרית בינתחומית, מקורות משפטיים, וישלב סרטים דוקומנטריים וקטעי וידאו.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה
בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

מבנה הציון
מבחן בית - 85%
מטלת אמצע - 15%
בנוסף של עד 5 נקודות בגין תרומה משמעותית לדיונים בכיתה והפגנת בקיאות בחומרי הקריאה.

דרישות נוכחות (%) :
100%

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. צדק מעברי בין משפט ופוליטיקה: רקע היסטורי ותיאורטי
שינוי בדפוסי סכסוך, פתרון סכסוכים, בניית שלום והתפייסות - גישות עיקריות, הקשר בין שלום וצדק, משפט בתקופות מעבר פוליטיות

כלים ומנגנונים של צדק מעברי:

2. הליכים פליליים

3. תיקון הנזק: השבה, פיצויים, סיפוק

4. ועדות אמת
5. אי חזרה (חינוך, רפורמות שלטוניות)

סוגיות מפתח עכשוויות בצדק מעברי:
6: פרספקטיבה מגדרית
7. צדק מעברי בסכסוך הישראלי-פלסטיני

חומר חובה לקריאה:

(לאורך הסמסטר נעדכן אילו חומרי קריאה נדרשים משבוע לשבוע, כל חומרי הקריאה יהיו זמינים באתר הקורס במודל. *ייתכנו עדכונים קלים ברשימה עד תחילת הקורס*)

1. צדק מעברי בין משפט ופוליטיקה: רקע היסטורי ותיאורטי

Ruti G. Teitel, *Transitional Justice* (2000), pp. 11-21.

- Naomi Roht-Arriaza, 'The New Landscape of Transitional Justice', in Naomi Roht Arriaza and Javier Mariezcurrena (eds.), *Transitional Justice in the Twenty-First Century: Beyond Truth versus Justice* (2006), pp. 1-16.

Par Engstrom, 'Transitional Justice and Ongoing Conflict' in: *Transitional Justice and Peacebuilding on the Ground: Victims and ex-combatants*, Eds. Chandra Lekha Sriram, Jemima Garcia-Godos, Johanna Herman and Olga Martin-Ortega. 2013 pp. 41-61

2. הליכים פליליים

Louise Mallinder, 'Can Amnesties and International Justice be Reconciled?' *International Journal of Transitional Justice*, Vol. 1 (2007), pp. 208-230

Updated Set of Principles for the Protection and Promotion of Human Rights through Action to Combat Impunity, Report of the independent expert Diane Orentlicher, U.N. Doc. E/CN.4/2005/102/Add.1 (Feb. 8, 2005)

Rome Statute of the International Criminal Court (entered into force on 1 July 2002), Articles 1, 5-8, 12-13, 17, 77, 103.

Megan Westberg, 'Rwanda's Use of Transitional Justice After Genocide: The Gacaca Courts and the ICTR', *Kansas Law Review*, Vol. 59 (2010-2011), pp. 331-367.

3. תיקון הנזק: השבה, פיצויים, סיפוק

Luke Moffett, 'Transitional Justice and Reparations: Remediating the Past?', in Luke Moffett et al, *Research Handbook on Transitional Justice* (2017), pp. 377-400.,

Basic Principles and Guidelines on the Right to a Remedy and Reparation for Victims of Gross Violations of Human Rights Law and Serious Violations of International Humanitarian Law, UNGA Res. 60/147 (Dec. 16, 2005).

Rome Statute of the International Criminal Court (entered into force on 1 July 2002), Articles 75, 79.

ICC Case No. ICC-01/04-01/06, Prosecutor v. Thomas Lubanga Dyilo, Appeals Chamber, Amended Order for Reparations (March 3, 2015).

4. ועדות אמת

5. אי חזרה

6: פרספקטיבה מגדרית

Christine Bell and Catharine O'Rourke, 'Does Feminism Need a Theory of Transitional Justice?', International Journal of Transitional Justice, Vol. 1 (2007), pp. 23-44.

Aisling Swaine, 'Beyond Strategic Rape and Between the Public and Private: Violence against Women in Armed Conflict', Human Rights Quarterly, Vol. 37(3) (2015), pp. 755-786.

7. צדק מעברי בסכסוך הישראלי-פלסטיני

בנזימן, יובל, "שיח, אמת היסטורית וקידוש המטרה: על ניהול המשא ומתן להסכמות יוזמת ז'נבה", תיאוריה וביקורת 48 (קיץ), עמ' 223-234.

הורוביץ, סיגל, "צדק מעברי בהיעדר מעבר: ועדת אור והשסע האתנו-לאומי בישראל", ראיף זריק ואילן סבן (עורכים), משפט, מיעוט וסכסוך לאומי (2017), עמ' 251-289

חומר לקריאה נוספת:

- Ramsbotham, O., Woodhouse T., & Miall, H. (2011). *Contemporary conflict resolution: The prevention, management and transformation of deadly conflicts (third edition)*. pp. 7-32 (Ch. 1- Introduction to conflict resolution)
- Bercovitch, Jacob, and Richard Dean Wells Jackson. *Conflict resolution in the twenty first century: principles, methods, and approaches*. 2009. pp. 1-16.
- Louis Kriesberg (2002). "The Relevance of Reconciliation Actions in the Breakdown of Israeli-Palestinian Negotiations, 2000," *Peace and Change*, 27(4): 546-571.
- Yaacov Bar-Siman-Tov (2014), *Justice and Peace in the Israeli-Palestinian Conflict* (edited by Arie M. Kacowicz) (London: Routledge), pp. 7-27.
- Sharp, Dustin N. (2013) "Beyond the Post-Conflict Checklist: Linking Peacebuilding

- and Transitional Justice through the Lens of Critique," *Chicago Journal of International Law*: Vol. 14: No. 1, Article 6.
- Shaw, Malcolm N., *International Law* (6th ed. 2008). Chapter 18, the settlement of disputes in peaceful means p 1010-1047.
- Excerpts from 'Nunca Más: Report of the Argentine Commission on the Disappeared', in Neil Kritz (ed.), *Transitional Justice: How Emerging Democracies Reckon with Former Regimes, Volume III: Laws, Rulings, and Reports* (1995), pp. 3-13, 15-16, 37-41, 44-47.
- The rule of law and transitional justice in conflict and post-conflict societies, Report of the Secretary General, United Council, United Nations, 23 August 2004.
- Alien Tort Statute* (28 U.S.C. § 1350; ATS),
- Filartiga v. Pena-Irala*, case no. 630 F.2d 876, United States Court of Appeals, Second Circuit (June 30, 1980)
- Sisson, Jonathan, *A Conceptual Framework for Dealing with the Past*, 50(3) *Politorbis* 11 (2010).
- Bronwyn Anne Leebaw, (2008), *The irreconcilable Goals of Transitional Justice*, *Human Rights Quarterly* 30 p.108.
- Christine Bell, *Transitional Justice, Interdisciplinary and the State of the Field or Non Field*, in *International Journal of Transitional Justice* Vol. 3, 2009. p.13- 25.
- דן בר-און, צדק פורמלי וצדק בין-אישי: בחינה מחדש של מושג הפיוס, משפט וממשל ח', עמ' 623-642 (2005)
- Backer, David, *Civil Society and Transitional Justice: Possibilities, Patterns and Prospects*, 2(3) *J. Hum. Rts.* 297 (2003).
- Oliviera Simic (ed) *An Introduction to Transitional Justice*, Palgrave Publisher, 2016
- Ruti G. Teitel, *Transitional Justice* (2000), pp. Chapter 3 'Historical Justice', pp. 69-117.
- Ruti Teitel, "The Law and Politics of Contemporary Transitional Justice," *Cornell International Law Journal*, 38, 2005, pp. 837-862
- Diane Orentlicher, "'Settling Accounts" Revisited: Reconciling Global Norms with Local Agency', *International Journal of Transitional Justice*, Vol. 1 (2007), pp. 10-22.
- Constitution of the Republic of South Africa*, 1996, Preamble.
- Promotion of National Unity and Reconciliation Act* 34 of 1995, Articles 2-4.
- Azanian Peoples Organization (AZAPO) v. President of the Republic of South Africa*, CCT 17/96, 1996 (4) SA 672 (July 25, 1996).
- Michael R. Marrus (2007) *Official Apologies and the Quest for Historical Justice*, *Journal of Human Rights*, 6:1, 75-105
- De Greiff, Pablo, *Justice and Reparations*, in *Handbook of Reparations* (De Greiff, Pablo ed., 2006).
-

- Ron Dudai, 'A Model for Dealing with the Past in the Israeli-Palestinian Context', *International Journal of Transitional Justice*, Vol. 1 (2007), pp. 249-267.
- Ron Dudai and Hillel Cohen (2010). "Dealing with the Past when the Conflict Is Still Present: Civil Society Truth-Seeking Initiatives in the Israeli-Palestinian Conflict", in Rosalind Shaw (ed.), *Localizing Transitional Justice: Interventions and Priorities after Mass Violence*, 228-52.
- Paul Gready and Simon Robins, 'Rethinking Civil Society and Transitional Justice: Lessons from Social Movements and "New Civil Society"' (2017) 21(7) *The International Journal of Human Rights* 956, 957.
- Cohen, Stanley. "Justice in transition? Prospects for a Palestinian-Israeli truth commission." *Middle East Report* 194/195 (1995): 2-5.
- Ariel Meyerstein (2007). "Transitional Justice and Post-Conflict Israel/Palestine: Assessing the Applicability of the Truth Commission Paradigm", *Case Western Reserve Journal of International Law* 38: 281-362.
- להרס, ליאור, שחרור אסירים, צדק ופיוס: בין צפון אירלנד לישראל-פלסטין, פוליטיקה 25 (2016), עמ' 10-42
- Fionnuala Ni Aolain, 'Advancing Feminist Positioning in the Field of Transitional Justice', *International Journal of Transitional Justice*, Vol. 6(2) (2012), pp. 205-228

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 85 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 0 %
 הגשת עבודה 0 %
 הגשת תרגילים 15 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: